

Співачук В. О.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов,
Хмельницький національний університет*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ПРОГРАМІСТІВ У ЗВО

Розвиток мовної освіти у світі зумовлений низкою чинників, серед яких важливе місце посідають гуманізація та гуманітаризація освіти; зростання важливості іноземних мов унаслідок глобалізації й розширення міжнародних контактів; залежність ділових переговорів від успішної комунікації тощо. Помітним також є позитивний вплив вивчення мови на розвиток розумових і творчих здібностей особистості. Для більшості людей мовна освіта починається із засвоєння рідної мови вдома, некерованого занурення в другу мову, вивчення іноземної мови, найчастіше англійської, переважно з початкової школи, ознайомлення з другою іноземною мовою в процесі поглибленого опанування мов. Англійська мова – основна мова міжнародного спілкування, тому її вивчення визнане пріоритетом освітньої політики в більшості країн. На думку академіка Л. Щерби (1974), оволодіння мовами в контексті розвитку розумових здібностей студентів посідає перше місце серед предметів.

Процес іншомовної підготовки студентів іноземної мови в вузі передбачає сукупність взаємопов'язаних компонентів: цілей та завдань, підходів та принципів, технологій, змісту, методів та форм, методики вимірювань кількісних характеристик компетенції. Отже, фахова підготовка майбутніх програмістів передбачає засвоєння базових наукових теорій, концепцій, принципів, категорій, методів і понять фахової підготовки.

Проблема професійної підготовки фахівців охоплює широке коло питань та є актуальною для вітчизняних і зарубіжних дослідників. Для формування необхідних компетенцій можна виділити такі структури: змістовна, процесуальна та результативна.

Змістовна структура містить у собі цілі та завдання, а також підходи та принципи. Блок цілей і завдань містить передусім очікувані результати підготовки. Змістовна структура моделі також визначає дидактичні підходи та принципи. Процесуальна структура містить у собі методи, форми, засоби та технології навчання. Результативна структура моделі містить критерії, показники та особисті якості майбутнього фахівця. На основі цих рівнів можна розрахувати ефективний результат навчання і дати кількісну характеристику компетенції. Дидактико-

методичний комплекс іншомовної підготовки студентів складається з декількох компонентів: методологічного, технологічного, критеріального, результативного.

У рамках методологічного блоку представлений комплекс підходів, принципів та технологій інтенсифікації іншомовної підготовки студентів. Усі елементи блоку поділено на підблоки: педагогічні підходи, педагогічні принципи. В рамках комплексного та системного підходів та принципу системності всі блоки та компоненти зв'язуються в єдине ціле. У межах тезаурусного підходу структурується зміст навчання. Принцип демократизації реалізується, виходячи зі свободи студента вибирати найбільш оптимальні шляхи досягнення цілей.

В рамках технологічного блоку представлені технології, що застосовуються у ДМКІ. Технологія укрупнення дидактичних одиниць використовується оптимального структурування граматичних тем. Модульно-рейтингова технологія (МРТ) пов'язує зміст навчання на єдиний комплекс, і навіть є засобом мотивації учня. Технологія електронного самостійного навчання є одним із засобів самостійного навчання та мотивації. Технологічний блок також містить форми, методи та засоби навчання, що реалізуються в рамках технологій навчання. Серед форм навчання в ДМКІ присутні творчі завдання (реферативні переклади та твори), які дозволяють за допомогою написання твору та перекладу статей знайомитися з найсучаснішими технологіями та науково-дослідними дослідно-конструкторськими розробками. Самостійна робота переносить частину аудиторного навантаження на самостійне вивчення та впровадження її в модульно-рейтингову технологію. Парна робота дозволяє інтенсифікувати навчання та збільшити сумарний час навчання студентів під час формування діалогів. Комунікативний метод використовується під час проведення граматичних та тематичних комунікативних вправ. Активний метод навчання використовується в процесі іншомовного діалогу викладача зі студентами.

Інтерактивний метод використовується у вигляді комунікативних завдань, спрямованих насамперед на парну та групову роботи, а також під час організації мовних ігор. Порівняльний метод використовується у рамках методики навчання іноземної мови з опорою на рідну мову. Засобами навчання ДМКІ є: методичні вказівки для реалізації модульно-рейтингової технології; тезаурус граматичних тем, спроектований у рамках технології укрупнення дидактичних одиниць; лексичний тезаурус, базової та спеціальної лексики; мережа Інтернет, що дозволяє виконувати самостійні творчі завдання, а також виконувати завдання технології електронного самостійного навчання.

Результативний блок ДМКІ складається з педагогічних умов, експериментально-оцінного блоку і результату.

Педагогічні умови для іншомовної підготовки студентів включають:

1. Двоетапне адаптивне освоєння дисципліни студентами.
2. Чітка і гнучка цільова та мотиваційна картина для студента.
3. Використання ресурсів технології електронного самостійного навчання.

Одним з ефективних напрямів у сфері навчання іноземних мов стає розробка системи навчання на базі інформаційних технологій. За допомогою поєднання звукових, графічних, анімаційних та текстових ефектів можливо досить вдало імітувати ефект занурення в активне мовне середовище, реалізуючи сучасні лінгвістичні технології, методичні та педагогічні технології. Крім того, при навчанні іноземній мові за такими програмами відпрацьовуються всі аспекти мови: фонетичний, граматичний, лексичний та комунікативний, що дозволяє більш якісно та швидко оволодівати мовним матеріалом ,набувати мовленнєвих звичок та вмінь. Велику роль у цьому відіграють мультимедійні засоби, які дають можливість постійно оновлювати навчальні матеріали і вдосконалювати системи роботи над ними. Інтенсивні мультимедійні програми для навчання іноземної мови необхідно розробляти відповідно до найновіших технологій обробки звуку, тексту і графіки.

Отже, філософські, психолого-педагогічні й соціолінгвістичні проєкції професійної підготовки майбутніх програмістів передбачають створення оптимальних умов для навчання мови, перекладу тощо; стимулювання мовленнєво-розумової активності студентів; розвиток їхнього критичного мислення, мовної особистості, множинного інтелекту, здатності до концептуального моделювання інформації; розширення знаннєвого простору з урахуванням індивідуальних стилів і навчальних стратегій студентів. Інтенсивний розвиток інформаційної бази науки і техніки, розширення ділових, культурних зв'язків з медичними, науковими, економічними колами в міжнародному масштабі змушують переглянути вимоги до висококваліфікованого фахівця. Особливу значимість набуває вміння поєднувати глибокі професійні знання і навички з комп'ютерною грамотністю і високим рівнем володіння мовою. У сучасному навчально-освітньому процесі доцільним є використання моделі, яка вдало поєднує традиційні методи навчання іноземної мови з сучасними методами комп'ютеризованого навчання. Аналіз навчання основ інформаційних технологій у процесі вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах показує, що рівень сформованості знань та практичних умінь студентів, їх самостійної готовності до подальшої самоосвіти значною мірою не відповідає вимогам сьогодення. Саме тому основною проблемою є пошук та розробка системи організації навчально-виховного процесу, що базується на індивідуалізації механізмів особистісного розвитку.

Застосування інформаційно-технологічних інновацій в педагогічній теорії та практиці дозволяють реалізувати індивідуально-орієнтований підхід до навчання іноземної мови у вищому навчальному закладі. Розвиток професійної компетентності та професійно важливих особистісних якостей, готовності до професійної діяльності, професійного самовдосконалення й самореалізації, відбувається поетапно та неперервно, на засадах комплексного врахування зовнішніх і внутрішніх чинників, педагогічних закономірностей освітнього процесу, методологічних підходів та педагогічних принципів. Результатом стає сформований компетентний програміст інтегративного типу із сучасним світоглядом, професійними знаннями інноваційного характеру, готовий до якісного виконання професійних функцій. Якісна професійна підготовка майбутніх програмістів можлива за умови науково обгрунтованої методології, що базована на вагомих здобутках філософії, психології, педагогіки, лінгводидактики, соціолінгвістики й культурології, а також орієнтована на загальноєвропейські вимоги до мовної освіти, позитивний зарубіжний досвід і національні традиції.

Список використаних джерел:

1. Пентилюк М. І. (2014). Стратегічні орієнтири підготовки майбутнього вчителя-словесника. Дивослово, 11, 2–6.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-76>

Сподарець Н. В.

*доктор філологічних наук,
професор кафедри української та зарубіжної літератур,
Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського*

ДО ПИТАННЯ ДІАЛОГІЧНОСТІ ЛІТЕРАТУРНОЇ СВІДОМОСТІ ПИСЬМЕННИКІВ

Дослідження проблеми діалогічного модусу літературної свідомості письменників передбачає вихід на рівень міждисциплінарних методологічних обгрунтувань. Важливим є освоєння наукових праць з питань онтології та феноменології творчої свідомості, розглянутої в аспекті її діалогічної спрямованості (тобто діалогічного модусу) з урахуванням фактора конкретно-історичного буття суб'єктів свідомості: праці М. Бубера, М. Бахтіна, В. Біблера, Е. Левінаса,